

Pomladna opazovanja v naravi

// Ivan Esenko, Simona Strgulc Krajšek, Al Vrezec, Petra Vrh Vrezec

v gozdu

Lesna sova (*Strix aluco*)

V gozdu, njegovi bližini ali celo v parku lahko ponoči poslušamo živahne pevske pogovore lesnih sov. Najpogosteje bomo poslušali območno petje samca »hu-hu-huuuuu«, ki obvešča druge samce o zasedenosti območja. Samica se partnerju pogosto pridruži s svojim »kevik«. V drugi polovici maja, zagotovo pa v juniju, naredi par pevski premor. Takrat ima delo z vzrejo svojega podmladka, ki iz gnezda poskače že okoli prvega maja. Pozor – v tem času najdemo kako mlado sovico tudi na tleh, saj še ne leti. Ni zapuščena in starši niso daleč! Prestavimo jo le na višjo vejo, kjer bo varnejša. foto: Matej Vranič

ob vodi

Mali ponirek (*Tachybaptus ruficollis*)

Regljajoče zveneče oglašanje, ki preveva pomlad na ribnikih in jezerih, je svatbeni napev malega ponirka. Ti so pomladi še posebej lepo svatovsko obarvani, par pa ob neprestanih potopih nabira vodno rastlinje za graditev gnezda nekje v trstičju. Zaraščeni ribniki in mlake, kot jih najdemo v Ormoških bazenih, na Čretah pri Medvedcah ali v ribnikih Drage pri Igu na Ljubljanskem barju, so še posebej imenitni za spomladansko opazovanje naših najmanjših ponirkov. foto: Gregor Bernard

Močerad (*Salamandra salamandra*)

V senčnem in vlažnem delu gozda bomo spomladi prav gotovo naleteli na močerada, zlasti ob spomladanskem deževju. Pogosto se zadržuje v bližini potokov in manjših mlak, kamor samice odlagajo ličinke, v nasprotju z večino dvoživk, ki odlagajo jajca. Ličinke se razvijajo v telesu samice tudi več kot šest mesecev. Samica potem odloži nekaj deset ličink v vodo. Ob rojstvu imajo že dobro razvita oba para okončin in peresaste škrge ter nakazane značilne močeradje maroge. foto: Duša Vadnjal

Obrobljeni kozak (*Dytiscus marginalis*)

Žabji mresti in paglavci spomladi privabijo mnoge vodne plenilce. Med najzgodnejšimi je velik vodni hrošč obrobljeni kozak, ki zimo preživi zakopan nekje ob robu mlake in je spomladi med prvimi žuželkami, ki jih lahko opazimo v vodi. Navadno ždi skrit v vodnem rastlinju. Pod vodo diha s pomočjo zračnega mehurčka pod pokrovkami, zaloge pa si mora vsake toliko obnoviti na vodni površini, kar je primeren trenutek za opazovanje. Je uren plavalec, če pa mu voda ne ustreza več, zleze na suho, se posuši in odleti. foto: Al Vrezec

na travniku

Prosnik (*Saxicola torquata*)

Vrh grmovja, na nizki veji ali višji travni bilki lahko vidimo posedati črnoglavega ptiča z belim ovratnikom - prosnika. V času od aprila do junija ima s posedanjem na izpostavljenem mestu in urnimi spusti na tla še posebno veliko dela. Naloviti mora namreč dovolj žuželk zase in za svoje mladiče. Skrbna, manj kontrastno obarvana samica gnezdo zgradi na tleh pod grmom ali nizko v grmu, kjer je od zgoraj dobro zaščiteno in težko opazno. Prosnika najdemo povsod po Sloveniji, nikjer pa ni zelo številen in zato vedno vreden pozornosti. foto: Milan Cerar

okoli našega doma

Škorec (*Sturnus vulgaris*)

Škorci so med gnezdilkami na vrtu tisti, ki najbolj zaznamujejo pomladni čas. Prijetno je poslušati njihovo raznoliko petje, sestavljeno iz žvižgajočih in brnečih tonov ter zelo dobrih posnemanj drugih ptičev in zvokov. Med iskanjem hrane neutrudno stikajo med travnimi bilkami in s kljunom bezajo po tleh za bramorji ali polži, ki so namenjeni mladičem. Če imamo srečo, lahko aprila ali maja samica zgradi neurejeno gnezdo kar v naši gnezdilnici, katere premer luknje naj bo večji - 45 mm. A pozor, škorčnica je lahko gnezdišče tudi redkejših vrtnih gostov, vije-glavke (*Jynx torquilla*), velikega skovika (*Otus scops*) ali smrdokavre (*Upupa epops*). foto: Ivan Esenko

Travniška kadulja (*Salvia pratensis*)

Travniška kadulja je pogosta vrsta, ki uspeva na travnikih po vsej Slovenji. Je sorodnica bolj znanega žajblja. Ima velike temno vijolične dvoustnate cvetove, ki privabljajo žuželke. Žuželka pristane na spodnjem delu cveta in seže globoko vanj, da pride do sladke medicinske. Pri tem z glavo pritisne na vzvod, ki spusti prašnike izpod zgornjega dela venca na njen zadek. Tako žuželka dobi tovor peloda, s katerim se oprasijo naslednji obiskani cvetovi kadulje. Poskusi s tankim stebлом trave seči v cvet kadulje in opazuj, kaj se zgodi. foto: Simona Strgulc Krajšek

Dnevni pavlinček (*Inachis io*)

Dnevni pavlinček je v sonaravno negovanih vrtovih povsem običajna vrsta metulja. Prezimi kot metulj, ki se skriva po lopah, kleteh in podstrešjih, kjer otrpel čaka na toplejše dni. Prvi sončni žarki ga prebudijo in lahko ga vidimo že v zgodnji pomladi, ko prične z obiskovanjem večine cvetočih okrasnih rastlin. Pomembnejše od teh pa so koprive, na katere že zgodaj pomladi prične odlagati kupčke olivno zelenih jajc. Koprive so namreč hrana črnih in trnastih gosonic, ki se pojavljajo na koprivah od maja dalje. foto: Ivan Esenko